

Fenomenale pianospel van Bezhod Abduraimov slaat in als een komeet

Serie Meesterpianisten, 8 oktober, Concertgebouw, Amsterdam

Traditiegetrouw biedt de Serie Meesterpianisten van Marco Riaskoff, die nu alweer zijn 31^e seizoen is ingegaan, een aaneenschakeling van muzikale hoogtepunten in de Grote Zaal van het Concertgebouw. Met een uitstekende neus voor kwaliteit haalt Riaskoff de pianistische wereldtop naar Amsterdam, waarbij leeftijd geen rol speelt. Naar eigen inzicht plukt Riaskoff de meest sprankelende sterren uit het pianofirmament, zodat het verwachtingsniveau hoog ligt en de vaste bezoekers hun mening over de solisten vaak luidruchtig in de wandelgangen verkondigen.

Maar door het spectaculaire debuut van 'piano-beest' Bezhod Abduraimov, in 1990 geboren in Tasjkent, Oezbekistan en met alle recht en reden alom gepromoot door dirigent Valery Gergiev, raakte zelfs dit doorgewinterde pianopubliek met stomheid geslagen. Gooide Abduraimov vorige week al hoge ogen met zijn spraakmakende debuut bij het Koninklijk Concertgebouworkest in Rachmaninoffs *Derde pianoconcert*, zijn instrumentaal bijna huiveringwekkende en muzikaal hypnotiserende solorecital sloeg in als een komeet.

Toch was Abduraimovs recital alles behalve een show-vertoning: uit elke noot kwam deze grenzen verleggende jonge hond naar voren als een keihard werkende 'ambachtsman' die, temperamentvol opererend vanuit een glashelder muzikaal inzicht en de diep geraakte emoties in zijn eigen onstuimige en fantasierijke gemoed, het mooiste uit de muziek naar boven wil halen. In de hoop daarmee de ziel van het publiek even intens te betoveren als zijn eigen ziel. Het gaat Abduraimov niet om het willen imponeren met virtuoze pauwenveren, maar om het willen delen van sublieme ervaringen uit de schatkist van de componisten, die hij recht uit zijn hart vertolkt. Heilige toewijding en grensoverstijgende passie staan centraal.

Met zijn goudeerlijke muzikaliteit en bedwelmende virtuositeit dwong hij tijdens zijn nu al legendarische debuut op veel momenten doodse stilte af in de Grote Zaal. Als een geboren Prometheus stal Abduraimov met werken van Bach/Busoni, Schubert, Liszt en Prokofiev het brandende vuur uit de hemel, waarop de hele zaal in lichterlaaie stond. Volgens velen was dit het spectaculairste debuut uit de annalen van de pianoserie.

Om even terug te komen op de aanpak van impresario Marco Riaskoff: juist de hoogbejaarde pianisten, waaronder de inmiddels overleden Shura Cherkassy, Earl Wild, Aldo Ciccolini en Ivan Moravec, maakten in het roemruchte verleden van de serie vaak veel indruk. Daarnaast floreert er altijd een gouden 'middensegment': Sokolov, Pollini, Lupu, Pires, Zimerman, Perahia, Kissin, noem ze allemaal maar op.... Ook voor unieke pianisten van middelbare leeftijd zoals de Cubaan Jorge Luis Prats - volgens sommigen de muzikale 'dorpsgek' van de serie, maar door anderen weer zeer gewaardeerd vanwege zijn muzikale warmte en humor- zet Riaskoff af en toe van harte de deur open. Dat leidt dan tot de bonte avonden van de pianoserie, wat de muzikale feestvreugde alleen maar ten goede komt.

Maar met name de laatste jaren duiken er achter elkaar ineens ook de meest interessante en spectaculaire debutanten in de Serie Meesterpianisten op. In tijden van de alom gevreesde teloorgang van de klassieke muziek is dat opmerkelijk en bemoedigend. Jonge(re) meesterpianisten als Arcadi Volodos, Daniil Trifonov, Denis Kozhukhin, Joseph Moog, David Fray en Kit Armstrong, houden de fakkel brandend en vormen het levende bewijs dat de klassieke (piano)muziek van alle tijden is. Jammer alleen is dat er niet wat vaker vrouwelijk talent aan bod komt: een prachtige pianiste als Nino Gvetadze zou in de serie niet misstaan.

Iets in het fenomeen 'eenzame gladiator temt de Steinway' blijkt het publiek dermate aan te spreken, dat de zaal bij Riaskoff nog altijd stampvol zit. En dat is terecht, zeker als er sprake is van ongekennde hoogtepunten als het debuut van Abduraimov, die zijn solorecital opende met een ritmisch feilloze en muzikaal markante vertolking van Bachs *Tocatta & Fuga in d, BWV 565* in de bewerking van Busoni. Binnen een Stokowski-achtig kader van uiterste precisie gecombineerd met een sensueel en persoonlijk klankkleurenpalet, liet Abduraimov Bach op de Steinway klinken als Bach op het orgel in een enorme gotische kathedraal. Door de gebrandschilderde ramen scheen op alle harmonische samenklanken een betoverend licht, terwijl de stemmen en tegenstemmen achter elkaar aan door de ruimte zweefden om, zich als klimop rond de marmeren pilaren slingerend, afwisselend op luide en dan weer op fluisterzachte toon samen te vloeien in een ingenieus spel van lijnen en patronen.

Er volgde een indrukwekkende lezing van de *Sonate in b* van Liszt, die de virtuoze Abduraimov alle ruimte bood om zijn onwaarschijnlijk soepele techniek, zijn rijke palet aan klankkleuren en dynamische schakeringen, zijn *feeling* voor timing en spanningsopbouw en zijn 'vertelkunst' aan te spreken. Abduraimov verloor door zijn enthousiasme af en toe de wat grotere verhaallijn uit het oog, ten koste van Liszts lyrische opbouw, maar dat werd weer gecompenseerd doordat in elke noot een vonk van inspiratie opvlamde. Zonder enige interesse in de etikette van de kunst van het pianospel, nam Abduraimov al spelend af en toe de vreemdste lichaamshoudingen aan om zijn muzikale bedoelingen kracht bij te zetten. Juist uit die onorthodoxe benadering bleek eens te meer zijn volstrekt authentieke talent.

Tijdens zijn vooral intieme en lieflijke vertolking van Schuberts *Moment musical nr. 2 in As, D 780* nam Abduraimov even wat gas terug, waarna hij er weer in volle vaart vandoor vloog tijdens de kleurrijke vertolking van Liszts *Valse-Caprice d'après Schubert nr. 6 in a*, zonder ook daarbij maar een seconde te struikelen over duizelingwekkende octaven- e.a. technisch veeleisende passages. Daarna volgde in weergaloze ongenaakbaarheid, als een icoon voor ons doorgedraaide industriële tijdperk, een quasi-machinaal aangedreven vertolking van Prokofievs *Zesde sonate*, gespeeld met zo'n verzengende kracht, dat Abduraimov zijn publiek letterlijk naar adem deed snakken.

Met de engelachtig zachtmoedig gespeelde *Sicilienne* uit het *Orgelconcert nr. 5 in d* van Bach/Vivaldi, waarin Abduraimov schatplichtig leek aan de prachtige opname die Alfred Cortot ooit van dit stuk maakte, en Schuberts parmantig gespeelde *Moments Musicaux nr. 3 in f, D 780*, bracht Abduraimov de zaal weer tot bedaren. Maar hopelijk komt deze jonge pianist uit Oezbekistan het Concertgebouw snel weer op stelten zetten.

Wenneke Savenije